

LI SARRASIN DINS LA LITERATURO PROUVENÇALO

Despièi que coumencè l'èro crestiano, i'a ges agu, dins l'istòri religiooso, e l'istòri tout court dóu mounde, d'evenimen mai impourtant que ço que ié disèn l'èro musulmano, entamenado en 622 après J.-C., quand Mahoumet s'enfugiguè de la Mèco pèr Medino, e noumado pèr acò l'egiro, valènt-à-dire: la fugido.

Li noumbrous disciple de Mahoumet, afouga pèr counquista lou mounde à sa nouvello fe, se bandiguèron dins li país vesin, pièi ócupèron lou Nord de l'Africo, passèron en Espagno e fin finalo pervenguèron jusqu'is encountrado que soun vuei la partido miejournalo de la França.

Tre la debuto dóu siècle vuechen lis erso musulmano subroundon lou ribeirés de noste terraire, bèn talamen que li gènt n'en fuguèron esglaria. En 717, li mounges de Sant-Meissemin escoundon founs souto terro la caisso mounte caupié lou cors de santo Madaleno. La bataio dicho de Peitiéu a restanca pèr l'Europo, en 732, l'avançamen musulman, mai soubro proun de sóudard envahissèire pèr s'empara de quàuqui vilo e mestreja, mai o mens de tèms, d'únis encountrado.

Lou Du Maurount, emai fuguèsse esta nouma pèr Carle Martèu gouvernour de Marsiho, fai un pache d'alianço emé lou generau aràbi que governo Narbouno e que counquistara Arle e Avignoun. Li dos vilo e d'autro peréu agarrido coume éli, fuguèron deliéurado, mai après quant de devastacioun e de chaple!

I'aguè jamai, sus lou terraire que devenguè Prouvènço, d'ócupacioun duradisso coume dins lou Miejour de l'Espagno, dóu mens aleva Freissinet que fuguè 'mé soun alentour, de 889 à 983, uno meno de castelar coume un Gibarta sarrasin, de mounte partien lis envahissèire pèr assali de vilo, s'empara de viéure o de dardèno, rauba de femo.

E après qu'aguèsson, coume èro coustumo d'aquéu tèms, abranda d'encèndi, venié lou moumen de s'entourna dins soun recate. Ansin faguèron, enviroon l'an 729 à Niço, 739 à Lerin, 812 tournamai à Niço emai à Marsiho e à-n-Arle, en 890 à Frejus, en 896 à-z-At, en 916 à-n-Embrun, en 925 encaro un cop à Marsiho em' à-z-Ais. Restèron un tèms à Sisteroun mounte fuguè troubado en 1819 uno pèço d'argènt emé d'iscripcioun aràbi, fargado dins uno fabrico courdouano en l'annado 157 E (773 de J.-C.)

I'avié pamens de moumen de pas. Ansin, en 878, lou papo Jan lou Vuechen desbarquè tranquile en Arle pèr ié rescountra Bousoun lou Proumié que devié èstre lou foundadou dóu reiaume de Prouvènço. Belèu meme se capitè d'endré e de moumen que li gènt dóu terraire aguèron emé lis envahissèire de rescontre pacifi.

Mai se i'avié d'epoco de calamo, poudien pas èstre de durado e li pàuri gènt vivien de countùnio dins la cregnènço di Sarrasin, jusqu'au jour qu'aquésti aguèron pres e rançouna, en 972, Maiòu, abat de Cluny. Alor Guihèn, Comte d'Arle e de Prouvènço, acampè li segnour e si sóudard pèr deliéura lou terraire de tóuti li bando esparpaiado, pièi faguè lou sèti de Freissinet. Li Mahoumetan que se i'èron establi fuguèron sagata o chabi coume esclau.

Ansin s'acabavo uno longo pountannado qu'avié dura dous cènt cinquante an, uno deseno de generacioun qu'èron estado quàsi abandonado is encèndi, raubatòri, chaple. Se coumpren qu'acò ague frapa l'imaginacioun.